

Demokratistafetten fik sin hidtil yngste modtager

06.06.2017

REPORTAGE FRA KØBENHAVN. Vartovs grønne gård var fyldt med mere end 300 deltagere, da DEO i samarbejde med Vartov på grundlovsdag overrakte Ebbe Kløvedal Reichs demokratistafet til den hidtil yngste modtager, den unge feminist og debattør Emma Holten.

Kort efter at både rådhusklokkerne og Vartov Kirkes klokker havde ringet, blev dagen åbnet af Joachim Vædele, sekretariatsleder ved Grundtvigsk Forum, der indbød til velkomstsang. Herefter kunne Caroline Bindslev fra DEO introducere dagens første taler, filosof og forfatter Lene Andersen, som tog tilhørerne med på en historisk grundlovsrejse. Dagens stafetmodtager, Emma Holten, fokuserede i sin tale på vigtigheden af at lytte.

Grundloven i et internationalt perspektiv

Lene Andersen tog deltagerne med tilbage til dengang Marshall-planen - USA's hjælpeprogram til Europa efter 2. verdenskrig - blev sat i kraft. "Dengang", bemærkede hun, "hvor Europa havde dummet sig, og USA måtte hjælpe Europa med at komme på benene igen."

I sin tale bevægede Lene Andersen sig over på den anden side af Atlanten og helt tilbage til den franske adelsmand Marquis de La Fayette, der som ung kæmpede i den amerikanske frihedskrig (1776-83) og tog de amerikanske friheds- og rettighedsidealiser med sig tilbage til Frankrig, hvor de blev centrale i den franske revolution i 1789.

Fra USA og Frankrig gik turen til Tyskland og Lene Andersen berettede om, hvordan den franske revolutions idealer og voldsomheder var med til at inspirere den tyske dannelsesstanke, som nåede København, da filosofen J.G. Fichte i 1807 indlogerede sig hos den danske fysiker H.C. Ørsted. Netop den tyske dannelsesstanke, pointerede Andersen, var med til at lægge grunden for de danske højskoler.

Og det var de danske højskoler, fortalte Andersen, som inspirerede en gruppe amerikanere til at undervise i demokrati og borgerrettigheder på Highlander Folk School i USA, hvor en ung, sort kvinde ved navn Rosa Parks i 1955 studerede. I sommeren 1955 nægtede Parks at give sin plads i en bus til en hvid mand, og dermed var hun med til for alvor at starte kampen for sortes borgerrettigheder i USA.

Med historien om Parks sluttede Andersen den historiske cirkel i sin tale. Ikke kun for at vise, hvor langt Grundlovens rødder går tilbage, men også, som hun sagde, for at vise, "at vi hænger sammen på tværs af Atlanten og landegrænser."

"Vi har traditionen til at tegne fremtidens Europa og fremtidens verden", afsluttede Andersen, inden hun til allersidst spurgte forsamlingen: "Men vil vi gøre det? Vil vi gøre, som den franske præsident Emmanuel Macron siger: Make the planet great again?".

2017 bliver sandhedens år

Efter Lene Andersen tog forfatter Carsten Jensen talerstolen og bekendtgjorde, at han ville holde tre taler i én: En tale for populisterne, en for socialdemokratiet og en for "os alle sammen".

Carsten Jensen lagde ud med at betegne 2017 som et nederlag for de populistiske strømninger i Europa, der indtil videre har tabt valg i Holland og Frankrig. 2017 bliver ifølge Carsten Jensen sandhedens år, når det gælder populismen. For efter et stormfuldt 2016 lignede populisternes på mange måder de politiske vindere, men nu ved de ikke, hvad de skal gøre med magten. Populisternes løfter har været store, men det lader ikke til, at de evner at leve op til dem. "Derfor er der brug for et nyt oprør i Europa, og det er ikke populisternes. Det skal komme fra midten," sagde Carsten Jensen.

Men hvor er midten i 2017? Carsten Jensen dedikerede en del af sin tale til at kritisere især nyere tids socialdemokratiske ledere som Helle Thorning og Bjarne Corydon for at være "gået under jorden i internationale virksomheder" og dansk udenrigspolitik for at have deponeret sig selv i Washingtons politiske stuer.

Ifølge Carsten Jensen lider dansk politik af en mangel på viden og engagement i verden, mod og beslutningsdygtighed. Dette er også gået ud over politikernes egen tro på Europa, og det er den tro, der skal tilbage i politikken, sagde Carsten Jensen, men det kræver en ny politisk idérigdom fra midten:

"For livet er i det lange løb for godt til, at vi overlader de vigtige beslutninger til de ligeglade og kynisk uansvarlige."

Demokratiet har brug for nye narrativer

Efter Carsten Jensen var det Özlem Cekic, sidste års modtager af demokratistafetten, der fik ordet og æren af at overrække stafetten til Emma Holten.

Inden overdragelsen opfordrede Cekic i sin tale tilhørerne til aldrig at undervurdere deres egen demokratiske indsats i en tid, hvor grundlæggende værdier som tolerance og ytringsfrihed bliver sat på prøve. I en sådan tid, påpegede Cekic, er det særligt vigtigt at række hånden ud til dem, vi er uenige med. Dialog skaber deltagelse og derfor er det altafgørende, at demokratiets borgere på tværs af sociale og politiske skel investerer tid i hinanden.

Herefter takkede Emma Holten for stafetten og lagde ud med at tale om den følelse af usynlighed og den magtesløshed, som har bredt sig blandt dele af befolkningen i Europa og USA i kølvandet på finanskrisen i 2008, og som har ført til begrebet om den stille majoritet, der stemmer på Trump og Brexit og vender sig mod eliten, fordi de ikke føler, de bliver hørt.

Hvor Cekic kredsede om dialogens vigtighed, samlede Emma Holten stafetten op ved at tale om vigtigheden af, at borgere med forskellige syn på virkeligheden lærer at lytte til hinanden.

"For det, der sker, når vi lytter, er, at vi viser respekt over for andre. Når vi ikke lytter til, hvad et andet menneske siger, er det det samme som at sige, at vi ikke respekterer det andet menneske. Og respekt er at vise, at andre mennesker er noget værd, at vi tager hinanden alvorligt."

"Vi siger, at alle borgere er lige meget værd, men det er meget nemt at sige. Det er få af os, der rent faktisk lytter, som om alle er lige meget værd. I dag gider folk kun at høre de ting, som fremmer deres egne perspektiver," sagde hun.

Emma Holten pegede på, hvordan Brexit-afstemningen har været et eksempel på, at politikere ikke lytter til folket. Rigtig mange folk stemte for Brexit, fordi de blev lovet, at pengene fra EU skulle gå til de britiske hospitaler. Men det er langt fra blevet en realitet og i stedet bruges pengene på at sænke skatterne for de rigeste. Og det er alvorligt politisk problem, påpegede Emma Holten:

"Det, vi ser, er, at den stille majoritet bliver taget som gidsler for at fremme elitens interesser frem for befolkningens."

Herefter talte Emma Holten om sin egen rolle som aktivist og debattør og om, hvorfor det ikke kun er vigtigt at lytte, men også at være opmærksom på den politiske tone:

"I de år, jeg har været politisk bevidst, er der en særlig måde at tale på, som er blevet normaliseret. Det er, som om vi kun kan tale om velfærd eller det at nyde en øl i den danske sol, hvis vi først lukker andre mennesker ude. Det er, som om vi kun kan hjælpe kvinderne her i Danmark ved at tale om, at vi ikke kan lukke flere brune kvinder ind i landet."

Ifølge Emma Holten er det derfor en aktivists opgave at præsentere et narrativ, der går i strid med de fremherskende ideer og måder at tale på.

”Det er det, jeg prøver, når jeg taler. At gøre opmærksom på, at tingene ikke behøver at være, som de er, at de kan godt være anderledes. Demokrati er at turde at sige, at der er mange måder at være fri på. Det er i dag det vanskeligste at få sagt, men det er også det vigtigste.”

Europa skal vende blikket udad, ikke indad

Efter Emma Holtens tale sang forsamlingen Benny Holsts ”Julies sang”, inden DEO’s chefanalytiker Rasmus Nørlem Sørensen fik dagens sidste ord.

”Siden oldtiden har filosoffer undret sig over, hvordan flertallet kan styre, hvis flertallet er naive – eller som vi ville sige i dag: dumme. Med Donald Trump har vi i den forgange tid set, at dumhed findes på øverste hylde hos eliten. Med et USA, der opfører sig mere som en gorilla end som en leder, så står vi i dag ansigt til ansigt med en krise som vi – for at citere Winston Churchill – ikke må lade gå til spilde.”

”Vi kan ikke længere regne med vores allierede i USA, og England forlader EU. Det er derfor, at Angela Merkel i sidste uge skænkede en fadøl og sagde, at Europa nu må tage sagen i egen hånd.”

Men det betyder ikke, at Europa skal lukke sig om sig selv. Derfor sluttede Rasmus Nørlem Sørensen grundlovsdag af med at opfordre Europa og EU til at tage kampen op mod frygten som politisk drivkraft og til i stedet at vende blikket ud mod verden og de problemer, som kræver Europas opmærksomhed, herunder blandt andet flygtningekrisen i Nordafrika og Tyrkiet, forholdet til Østeuropa og Rusland samt økonomisk ulighed.

”Vi kan godt rette vores vrede mod militant islamisme, men vi kan ikke bombe os ud af ulighed og uretfærdighed. Vi kan starte med at arbejde med de problemer, der er inden for vores rækkevidde. Derfor er det vigtigt, at alle kan komme til orde i vores samfund, hvis vi skal have mulighed for at påvirke de store linjer i europæisk politik. Vi har ikke kun brug for ventiler, der kan lette vores vrede, men brede kanaler, så vi kan udrette noget stort. Derfor er det godt, vi har nogle stemmer som Emma Holten, og jeg håber, der kommer flere unge kræfter som hende.”

Dette var de sidste ord på en grundlovsdag, hvor dagens taler var prægede af et internationalt og historisk udsyn, men også af opfordringer til engagement og deltagelse samt kritik af især dansk politik.

Demokratistafetten skifter hænder

Dato: 5/6/2017

Vartov, København

Kl. 10-11.30

Oplægsholdere: Lene Andersen, Carsten Jensen, Özlem Cekic, Emma Holten, Rasmus Nørlem Sørensen